

Van közöttünk „figyelmeztető” ember

Sokaknak lehet ismerős érzés alkotó elmék közelségében a szellemi kitisztulás lehetősége. Természetesen szükséges hozzá valamiféle belső érdeklődés az adott alkotói terület iránt. Egy idő után ez a kisugárzás a megismeréssel arányosan csillapodik ugyan, ami utána marad, az valamiféle biztonságérzet; végre valaki aki fogódzót adhat ebben a megbolydult világban. Nem véletlen tehát, hogy az ilyen ember szinte tömegével vonzza maga köré az érzékenyebb lelkeket, különösen az útkereső fiatalokat. Földi Péter volt az egyik olyan valaki, akinek híre felkeltette az én kíváncsiságomat is, amikor – vagy három évtizeddel ezelőtt – úgy döntöttem, Salgótarjánban telepedek le.

Részemről természetes volt ez az érdeklődés, hiszen eszmélésem óta izgatott az alkotó teremtés folyamata. Hozzáteszem, nem csak a képzőművészeté. Ennek része a személyes ismeret, szellemi kontaktus is. Mindig fontosnak tartottam legalább egy felszínes ismeretet az illető habitusáról, ami csak ily módon érhető el. Számomra ez teszi hitelessé az alkotásokat. Többre nincs is mindig lehetőség tolokodás nélkül. Nem veszélytelen játék egyik fél számára sem, hiszen az érdeklődő könnyen válhat kellemetlen vendéggé, kolonccá, s olyan tapasztalatom is van, amikor egy rossz pillanatban a kíváncsiskodó kikökkenti, megakadályozza fontos dolgok létrejöttét. Én pedig nagyon nem szeretnék ilyen outsider lenni. Ugyanakkor elkerülhetetlenek hasonló kapcsolatok, bármely alkotótevékenységet, szakmát vizsgálunk. Egyszer azt mondta egy muzsikus társam: „...ha komolyan fejlődni akarsz, meg akarod ismerni a szakmát, keress mindig olyan bandát, ahol téled jobb zenészek is játszanak...”.

Nem Péter volt az egyetlen, akinek útjába sodort néhány pillanatra a sorsom, mint ahogy tőle is kaptam segítséget, még ha nem is tudott róla, vagy törődött vele. Azt hiszem, hogy ő is, mint más, hozzá hasonló, valóban töprengő alkotó, kevés jelentőséget tulajdonít köznapi szavainak, többnyire saját feladatára igyekszik koncentrálni. Csodálatra méltó az a türelem, és mégsem titkolt őszinte viselkedés, ahogyan bármelyikünket fogadja. Biztosan voltak és lesznek kényelmetlen találkozásai. Láttam, hallottam nyers, de elfogadható visszautasítását néhány kuncsorgóval szemben. Még azok számára is volt használható jó szava.

Jóllehet, fiatalon felfigyeltek rá Magyarországon. Amikor először találkoztam vele, 1979-ben már oldalakat szánt neki a *Művészet* c. folyóirat, és a Magyar Televízió is szükségesnek tartotta bemutatni, ami akkor nem kis rangot jelentett, különösen vidéki viszonylatban nem. Azokban az időkben mégis gyakran hallottam tőle, nem igazán érzi az elismerést. Én gyanítom, nem annyira szakmai gondjai lehettek, hanem a mindenkori kultúrpolitika Janus-i megnyilvánulásai okoztak-okoznak ilyen emóciókat, s nem csak őbenne. Ez bizony nem sokat változott. Soha nem éreztem, hogy megközelíthetetlen piederstálon áll. Ez szóba sem jöhet vele kapcsolatban. Lehet, tévedek, de alkotóerejének egyik lényeges eleme az embernek maradás fontossága. Másrészt tiszteletre méltó az a következetesség, ahogyan igyekszik

megóvni alkotói éráját, indíttatásai forrásait. A kíváncsiskodók – tudatlan tolokodással – éppen ezt veszélyeztetik. A művészvilág különcségeit – véleményem szerint – szinte kizárólag az ilyen külső személyek, csoportok gerjesztik, torzítják a személyről alkotható véleményeket. Ezt használja fel a média bulvár vonulata, mely annyi kárt okoz nézőnek, műélvezőnek, alkotónak egyaránt. Nos, Földi Péterrel kapcsolatban ilyesmiről nem beszélhetünk, annál inkább arról a szellemi és felelős elkötelezettségről, ami vállalt feladatával, számtalan tanítványával szemben érezhető nála. Megfelelő távolságról jól látszik az ilyen nagyszerű érték, amely bár valamennyiünk sajátja lehetne, mégsem vesszük észre, a legtöbben a józan észre, a megélhetés nehézségeire, a világ ellenséges szembenállására hivatkozva egyszerűen elnyomják magukban ezeket a természetes ösztönöket. Egyszer egy vázlatrajzomban látott lehetőség kapcsán azt mondta nekem: „...ha valamit nem teszel meg, amire képes vagy, azt senki nem fogja megtenni helyetted!...”. Nincs túl sok jelentősége az ilyen kiemeléseknek, hiszen, mint említettem mindenkire voltak, vannak ilyen és ehhez hasonló szavai. Az őszinteség a fontos benne, ami az alkotói tevékenység általam elérhető legmagasabb szintjére való elkötelezettségre figyelmeztet. Tehetségtől függetlenül minden egészséges emberben megvan ez a képesség, de nagyon kevesen találják meg önmagukban. Jó hogy van a közelünkben ilyen „figyelmeztető” ember. Különösen azoknak ajánlom a figyelmébe, akik munkájuk során emberek életéről, sorsáról, pályára állításáról döntenek. Azt hiszem igen sokan, túl sokan vannak ilyenek, és közöttük sokan érdemtelenül, valós tudás és empátia nélkül. Furcsa, de éppen az ilyen lehetőségek teszik nyilvánvalóvá, hogy az individuum csak közösségben válhat azzá, ami. Az alkotóra történő visszahatás is lényeges kérdéseket fogalmazhat meg. Hogyan lehet kimerni a látszólagos érdeklődésekből a továbblépéshez szükséges intuitív hatásokat, és elkülöníteni, közömbösíteni a materiális hedonizmusunkat előtérbe toló, regnáló hajlamaink feltranszformálását? Mai világunkban, sajnálatos módon ez utóbbi, különböző politikai alapelvek között fedezhető fel, mintha nem tudnánk ennek pusztító, történelmi távlatokban tömegpusztító következményeiről. A két motiváció törekény egyensúlyának a fenntartása viszont már magánügy, nem tudhatok róla, nem lehet hozzá senkinek elegendő ismerete az érintetten kívül. Hatásáról pedig csak a szűk családnak lehet reális fogalma. Minden más jelenség a kívülálló képzeletének, tájékozottságának elemeiből összeállított képet szül, töredékeiben tükrözi a valóságot. Emiatt gondolom, a köztünk élő alkotók pozitív hatásaival szabad csupán foglalkoznunk, mert számunkra kizárólag ez ad kapaszkodót, értékes tőkét saját feladataink elvégzéséhez. Legyen ez Földi Péter festmény, az ő szellemisége, habitusa – teljesen mindegy. Hivatalosan azt kellene gondolnunk, a képek e hatás tulajdonosai, csakhogy valamennyi kép mögött ott van a másik kettő is, melyben való részesezés kizárólag az őt személyesen is ismerők kiváltsága. Ebben a majdani utókor nem részesülhet közvetlenül, „mindössze” a képekről alakíthatnak ki a hozzáértők újabb és újabb elméleteket. A valós környezet, amiben e csodák létrejöttek, nüánsz marad. Nekem jó ez a nüánszi lét, tartson még sokáig, és sok kortársnak legyen része benne. Köszönöm Földi Péter.

Salgótarján, 2007. október 22.